

Technická univerzita v Liberci
FT / KKV v Prostějově

SEMINÁRNÍ PRÁCE
DĚJINY ODĚVNÍ KULTURY

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI UNIVERZITNÍ KNIHOVNA	
Prir. č.	2130791
Signat.	B 15094
Kč	

UNIVERZITNÍ KNIHOVNA
TECHNICKÉ UNIVERZITY V LIBERCI

3146181040

2.ročník
Renata Konkolová

Téma: SOUČASNÍ NÁVRHÁŘI PŮSOBÍCÍ MIMO EVROPU

Americká móda

Čtyřicátá léta jsou s oblibou pokládána za začátek typicky amerického sportovního oblečení, protože tehdy v důsledku přerušeného toku informací z okupované Paříže a posílení amerického národního vědomí vznikl poprvé americký módní styl nezávislý na evropské tvorbě. Kořeny sportovního odívání sahají až do 19. století.

O americké ženě se odjakživa tvrdilo, že je tělesně zdatnější, nezávislejší a zvědavější než její evropská sestra, a tyto vlastnosti se projeví též ve stylu jejího odívání. Požadovala jednoduché, pohodlné oděvy, které bylo možno nosit od rána do večera, a američtí návrháři pokládali ve 20. století za svůj prvořadý úkol jí takový oděv poskytovat.

Americká móda byla tradičně směsí ruční a strojové práce, jež napodobovala a přizpůsobovala - tedy zjednodušovala - trendy přicházející z Paříže. V Evropě obvyklé předěly mezi návrhářem, výrobcem a prodejcem se v Americe s jejími obchodními domy, které působily jako sběratelé a síto módních trendů, odjakživa stíraly.

Ve třicátých letech začaly obchodní domy jako Lord & Taylor uvádět jména svých návrhářů v reklamách a propagačních akcích. Roku 1938 vyšlo první číslo amerického Vogue, zabývající se americkou módou a jména jako Elizabeth Hawesová, Clare Potterová, Bonnie Cashinová, Carolyn Schurerová, Tina Leserová, Mildred Orricková a Tom Brigance se stala pojmem i pro obyčejné spotřebitelky: jako návrháři sportovního oblečení vytvářeli ve 40. a 50. letech konfekční módu, která stála 40 až 50 krát méně než tehdejší značkové oděvy.

V šedesátých letech pak vznikla nová generace návrhářů, která propůjčila sportovnímu odívání svůj vlastní ráz: Calvin Klein, Ralph Lauren a Donna Karanová se brzy stali giganty marketingu, kteří usměrňovali svou módou trh.

V devadesátých letech se americká móda vzdala s konečnou platností svého izolovaného postavení a stala se globálním jevem. Světoznámé přední značky jako Gap nebo CK Calvin Klein se ubírají cestou, jež před nimi nastoupily firmy Coca-Cola a McDonald's a razantním rozšířením své obchodní sítě dosahují všeobecné dostupnosti svých výrobků na mezinárodním trhu.

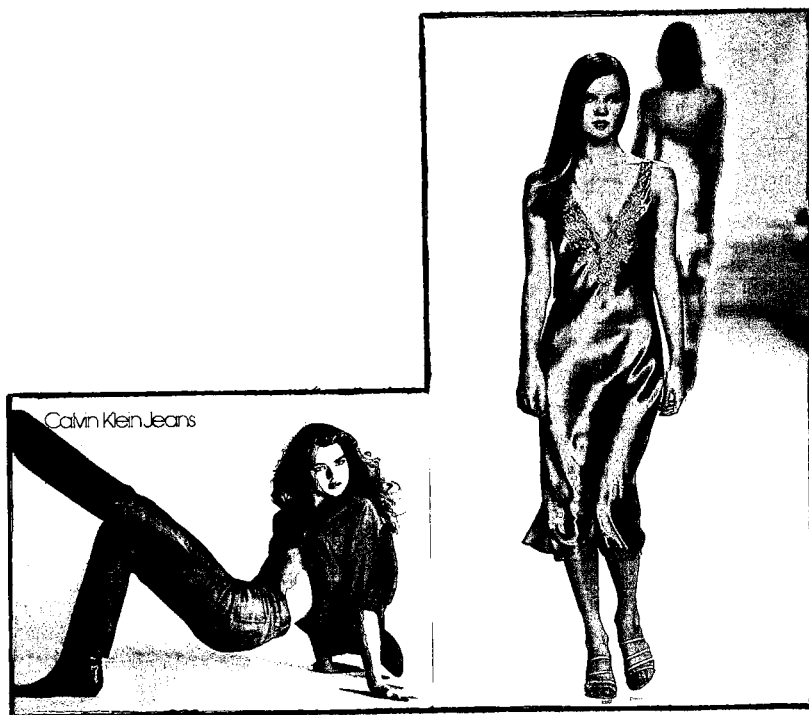
Za současné návrháře působící mimo Evropu se považují:

CALVIN KLEIN (*1942 v Bronxu)

Jeho styl ze 70. let byl zaměřen na elegantní sportovně orientované oděvy. Navrátil na scénu luxusní klasiku: hedvábné kalhoty, halenky košilového střihu. V těchto letech patřil ke generaci návrhářů, kteří předváděli ženskou verzi mužských oděvů. Jednořadý blejzr se stoupajícími klopami se stal základní součástí ženského šatníku. Kalhotové kostýmy měly přesně stejný střih jako mužská předloha a nosily se s těsnými košilemi. Oblíbenými materiály byly čistý len, hedvábí a vlna tak, jak to odpovídalo období, kdy kdekdo toužil po doteku autentické přírody a kdy sílily ekologické tendence, zavrhuje syntetické materiály. Stěžejním bodem Kleinovy estetiky je sexualita. Upozornil na sebe záměrně šokujícími

reklamami na prádlo (např. motiv potetovaného těla, oblečeného do stylově jednoduchého prádla). V 80. letech uvedl na trh novou linii džínů pevně obepínající tělo. Od poloviny 90. let se v jeho kolekcích projevují vlivy japonské avantgarní módy odchylující se od klasických zákonitostí amerického sportovního odívání. Jeho kolekce nenabízí žádnou vizi budoucnosti, tento majitel jednoho z největších impérií na světě však dokáže navrhnout nadčasovou a zároveň moderně působící módu, která svým nositelům propůjčuje styl a erotickou přitažlivost.

RALPH LAUREN (*1939 v Bronxu)

Je považován za kovboje mezi americkými módními návrháři, protože si váží vysokých bot westernových hrdinů stejně jako jejich džínů a kožených kazajek z jelenice pošitých třásněmi. Zušlechtil je do té míry, že jsou považovány za „americký styl“ jako takový.

Oživil však též tradicionalistický životní styl anglické venkovské šlechty, jímž se odjakživa řídila americká vládnoucí třída: od pohodlného tvídrového žaketu po uspořádaný rodinný život. Nezapomenutelné jsou jeho reklamní kampaně z 80. let ukazující několik generací rodiny. Byl označen za geniálního prodejce amerického sportovního odívání. Stěžejním bodem jeho estetiky je společenské postavení. Svoji kariéru začal v módě jako prodáváč kravat, již dávno uskutečnil vizi ideální existence. Tvorba Ralpha Laurena má široké spektrum: vedle módy spjaté s tradicí, inspirované především anglickým country stylem a americkým westernovým stylem, nacházíme styl „polo sport“ a elegantní dámské oděvy.

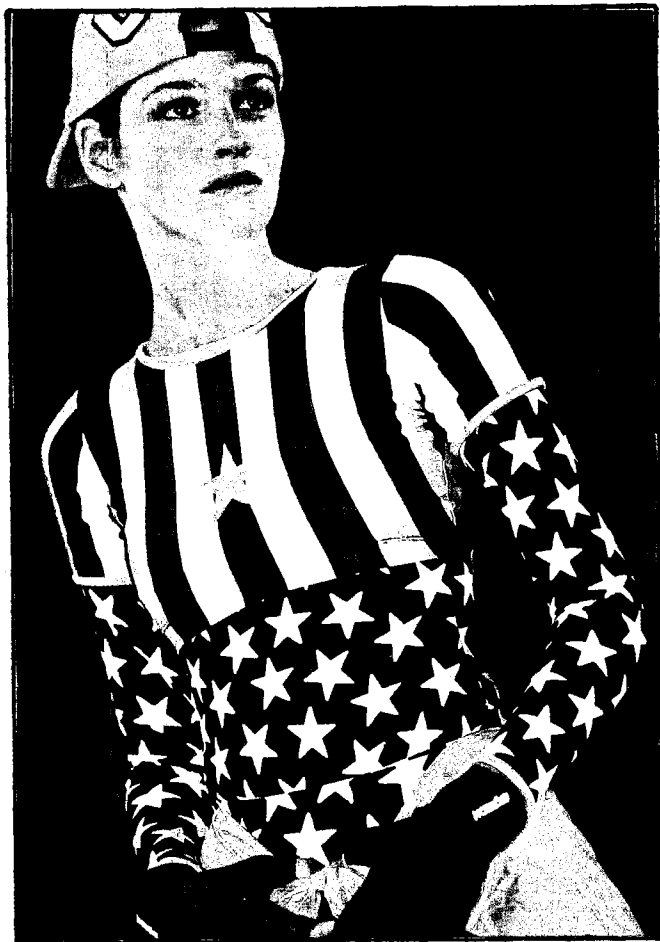
NORMA KAMALIOVÁ (*1945)

V 80. letech podnítila módu tato americká návrhářka a její práce pokryla celé spektrum stylů.

Z mikinového materiálu fleece, který se předtím

používal jen na cvičební úbory, vytvořila funkční denní oblečení. Směs kostýmů ve stylu retro a objemných péřových kabátů N. K. dala vzniknout eklektickému stylu odrážejícímu schizofrenní nálady v módě tohoto desetiletí. Začala s obchodem, který si společně s manželem otevřela r.1968 v New Yorku a vybavila jej z větší části mladou anglickou módou. Po rozvodu v r.1978 se osamostatnila jako tvůrkyně módy pod zkratkou OMO (on my own, znamená na vlastní pěst). Do svých pohodlných mikin si troufla všít obrovské vycpávky, aby je povýšila na manažerský oděv 80. let. Později se jí podařilo zpracovat „plandavý“ materiál tak, že působil sexy, a byla jednou z prvních, kdo použil přiléhavý trikot z fitness centra pro vycházkový oděv. Obvykle preferuje hvězdy a pruhy v různých variacích, ale vždy těsně přiléhavé.

DONNA KARANOVÁ

S kreací „power woman“ (žena s mocí), která v 80. letech vystřídala jako archetyp emancipace manažerku v kostýmu šitém na míru a halence s šálovým límcem, se stala D. K. první americkou návrhářkou, která psychologicky ovlivnila světovou módu. Ve své první kolekci v květnu r.1985 vytvořila kompetentní a přitom smyslné stvoření oděné do žerzeje a vlněného krepu s neprůhlednými černými punčochami a plastickými šperky od Roberta Lee Morrise. Karanová si vymyslela „pět švestek“, jejichž pomocí je zaměstnaná žena perfektně oblečená 24 hodin denně. Základem bylo body, které se dalo nosit ke kalhotám nebo k sukni, pod kabátky nebo samostatně a které bylo v její úpravě poprvé rozpínací. V jejích kompletech takto získaly standardní součásti sportovního oblečení čtyřicátých let - zavinovací horní díly, sukně na způsob sarongů, přiléhavé šaty, široké kožené pásy, šatník z různě kombinovatelných jednotlivých dílů - nový agresivní nádech. Koncem 90. let se styl D. K. stává měkčím, je spíše přemítavý a smyslný než ostentativně silný a sexy. Na konci tisíciletí pro léto 1999 oživila balonovou sukni, ovšem ve variantě, která v typickém provedení „Prima Donna“ ponechává dostatek volnosti pohybu.

V 60. letech Donna Karanová a Calvin Klein doplnili své letní šaty s retro-květinovými desény mohutnými vojenskými botami zvanými „combat boot“. Předváděli košile s jedním rukávem a kalhotami v podobě pánských spodků. Jako atraktivní doplněk doporučovali kroužek v nose a výrazné tetování.

Novou generací amerických návrhářů, kteří vstoupili do světla ramp jsou Michael Kors a Marc Jacobs, Isaac Mizrahi a Todd Oldham a také Anna Sui, všichni narození mezi léty 1955 a 1961.

Zatímco Kors a Jacobs sledovali modernistickou tradici, a podařilo se jim proto přejít do střízlivých 90. let bez problémů, odpovídalo humorné pojetí Oldhama a Sui duchu 80. let milujících ozdobnost.

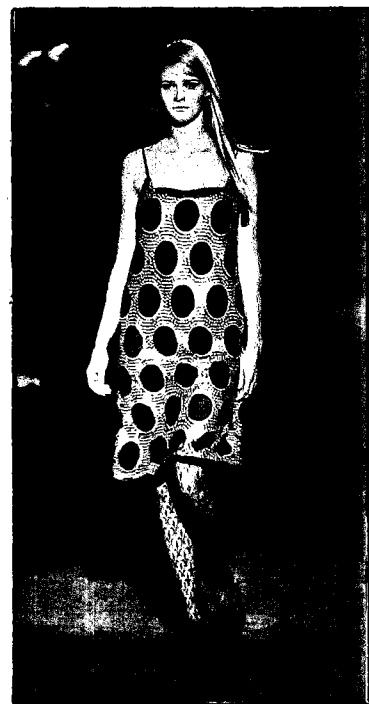
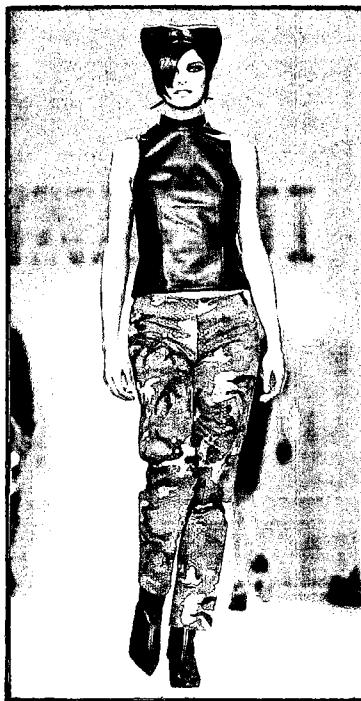
Isaaca Mizrahiho učinily jeho tvořivé interpretace amerického stylu 40. a 50. let miláčkem médií, avšak jeho obchodní činnost nemohla stačit jeho image. Roku 1998 zavřel svůj ateliér a začal se věnovat svému druhému koníčku, filmu.

Také Anna Sui dlouho váhala mezi dvěma koníčky: stylizovat to, co bylo po ruce, nebo vytvářet módu zcela nově.

ANNA SUI

Po studiích nejdříve pracovala se svým spolužákem Stevenem Meiselem, z něhož se stal módní fotograf 90. let. Její znalosti o módě - od dětství hltala prestižní módní časopisy a založila si přitom archiv inspirujících fotografií - a její talent sestavovat z jednotlivých kusů oděvu pocházejících z nejrůznějších období a od různých návrhářů styl působící překvapivě aktuálně, z ní učinily velmi žádanou stylistku. Její móda je stejně eklektická jako její styling, ale za vesele divokými se skrývají překvapivě praktické kusy oděvů, které se dobře nosí. Své kreace A. S. popisuje jako styl „puzzle“ (skládanky), v nichž většinou najdeme ozvěnu šedesátých let, ať se jedná o sukni z patchworku, vzor tkaniny nebo střih horního dílu oděvu.

TODD OLDHAM

Módní tvůrce - dělá absolutně všechno jedinečně podle svého cítění. Nevnímá klasické americké přístupy, odpovídající požadavkům větší části veřejnosti. Je mu teprve 36 let, v New Yorku začal tvořit před osmi lety a ve Spojených státech je jedním z nejváženějších návrhářů. Jeho kolekce bývají pravidelně očekávány s mimořádným zájmem veřejnosti i médií. Je zahrnut přátelstvím i obdivem hvězd stříbrného plátna i veškerého showbyznysu - věrnými ctitelkami a propagátorkami jeho módy jsou např. herečka Susan

Sarandonová a Madonna. Je posedlý tradičními technikami navazujícími na nejvyšší krejčovské umění - couture. Uvedl do praxe většinu fines barvení i výšivek. Mnoho jeho modelů - šatů, kostýmů, plášťů - zdobí obrovské bohatství výšivek, které představují dlouhé dny a často i měsíce nesmírně drobné a naprosto bezchybné ruční práce. Nejraději spojuje starodávné prvky s nejnovějšími technikami a tím dosahuje jakési zvláštní vznešenosti. Oldham je moderní především ve výběru tkanin - je protagonistou syntetických materiálů. Velice rád pracuje s luxusními napodobeninami kožešin - syntetickým plyšem. Je zarputilým ochráncem přírody a pravé kožešiny na oděvech nesnáší. Dovede směšovat vlivy a prvky z celého světa do jedné oděvní kreace. Má svůj butik a studio Q. G. Obklopuje se tu rozsáhlou směsicí svých kreací - modelů i luxusní obuvi.

STEPHEN BURROWS (*1943, USA)

V r.1968 si otevřel butik. Proslavil se ojedinělým smyslem pro barvy a kompozici a především avantgardním stylem. Stal se prvním módním návrhářem černé pleti, jemuž se dostalo široké uznání.

TOM FORD (*1961, Texas)

Studoval na Pearsonss School of Design v New Yorku. V r. 1990 nastoupil u italského salonu Gucci, kde se v r.1994 stal tvůrčím ředitelem. Za přechod k modernímu sexy stylu může Gucci z velké míry děkovat Fordovu talentu čerstvě promíchat rozličné prvky módních směrů 60. a 70. let 20. století. Od r.2001 Ford navrhuje linie pret-a-porter rovněž pro Yvese Saint Laurenta.

Japonská móda - je (také) v Paříži

Už celé čtvrtstoletí profukuje tvorbou velké pařížské módy (a nepochybně také americké) nový vítr - čerství a docela jiný, vnášející do oděvů tradice, ale i ultramodernistické střihové prvky, nové, ale i dávno na něco jiného používané materiály, avantgardní barevné kompozice.

Japonští umělci svým nástupem ve stejných letech rozvířili krásný, tradiční, ale už poněkud příliš dlouho známý francouzský přístup k modelové tvorbě a donutili návrháře modelových domů (pod nevyslovenou hrozbou nepříjemné konkurence) pouštět se na méně prověřená pole, posunovat laťku tvorby do odlišných sfér.

Jména, která už dlouho čítáme pod zprávami z pařížských, ale i amerických sezónních přehlídek, výstav a setkání tvůrčích veličin z konce našeho století, znějí poznatelně na první pohled: Issey Miyaké, Kenzo, Yohji Yamamoto, Junko Shimada, Rei Kawakubo, Anne Sui, Tomio Mohri. Japonských jmen, jejichž nositelé vstoupili do děje velkého jeviště módy a designu vůbec, je daleko víc. Ale ne všem přičiňuje úctyplný mezinárodní ohlas přízvisko - fenomén...

KENZO TAKADA (*1939, Hyog)

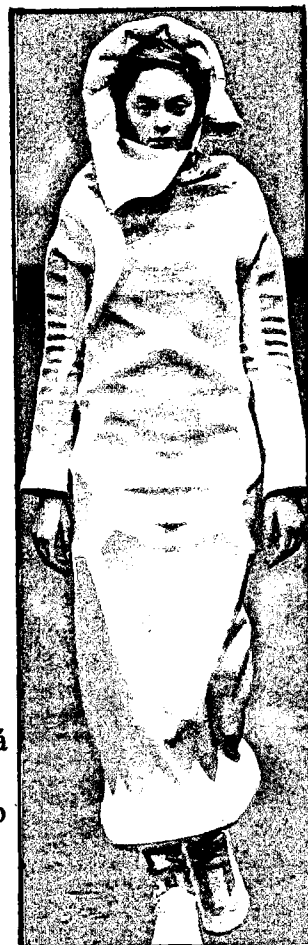
Proslulý módní tvůrce v pouhých 60. letech opustil modelový dům, který založil před třiceti lety. Žije střídavě v Paříži, která je jeho domovem už přes třicet let, ale často pobývá ve své rodné zemi Japonsku. Od odchodu se v současné době věnuje novým uměleckým horizontům - malířství a tvorbě dekorativních předmětů. V r. 1958 se stal jedním z prvních japonských mladíků, kteří byli přijati na studia na prestižní Bunka College. Odtud vyšli největší současní japonští tvůrci módy, tvořící převážně v Paříži. Začal vytvářet první kresby a návrhy. Spolupracoval s velkými obchodními domy, tvořil kresby zejména pro módní dům Pisanti. Vytvářel barvami jásající kolekce, vyjadřující radost ze života, poznamenávaly folklórní detaily, typické pouze pro něho. Jeho kalhotové šaty byly inspirovány Vietnamem, geometrické potisky Afrikou, mnohabarevné žakárské tisky připomínaly Indiány Latinské Ameriky. Jeho oblíbené barvy - žlutá, tyrkysová, fuchsiově růžová a červená působily jako by si je vypůjčil z indického Taj Mahalu a hlavně - bohaté květinové potisky evokovaly japonská kimona, vzpomínku na dětství v otcově čajovně. Jeho prezentace kolekcí byly vždy událostí - obrovskou podívanou, oslavovanou mezinárodním tiskem. V říjnu 1976 proměnil předváděcí pódium v oázu s pískem a palmami, v září 1977 pro něho zpívala Grace Jonesová v Clubu 54 v NY, v březnu 1978 se prostor pařížského Porte Maillot stal svátečním jarmarkem

s krasojedkyní a bělouši pod střechou obrovského šapita.

ISSEY MIYAKÉ

Mezi svými kolegy je jediný, kdo si sám navrhuje a vyrábí docela zvláštní materiály a vzory a úplně jinak s nimi pracuje. Oživuje bohatství tradičních technik, tkanin a střihů svého národa. V oděvech hledá - a vždycky nachází - nejrůznější formy pohodlí, svobody oblékat se s potěšením. Po studiu grafiky na Tama Art University v Tokiu opouští Japonsko, od r. 1965 žije v Paříži a pracuje jako návrhář v modelových domech Laroche a Givenchy. V jeho práci vidíme vlivy postmoderní japonské architektury, inspirace tradiční i futuristické, nejčistší linie, inspirační působení novodobé elektroniky. Zkouší pracovat také s tradičními materiály - v r. 1982 ho inspiruje silný a odolný japonský papír, zvaný kamiko. Vytváří z něj luxusní a extravagantní oděv a zdobí jej kožešinou bílého norka. Rozpracovává tradiční japonské materiály novými směry - nejoblíbenější je jeho oboustranná bavlna. Přetváří také dřevo, bambus, motouz včetně typického

japonského hedvábí. V r. 1981 vytváří kolekci „zlatých minišatů“, v r. 1985 překvapí večerními živůtky „druhá kůže“ ze syntetiky. Později vytvořil plavky podobné motýlí kukle, rytmizaci kostek, pruhů a drobných grafických tvarů na jednom oděvu, rytmus čisté vlny, spojení elastického nylonu a syntetické kožešiny.

HIROKO KOSHINO

Je považována za architektku módy, která se od ostatních tvůrčích „kolegů“ své země výrazně liší. Mezinárodní tvůrčí potenciál, pramenící z věkovitých tradic stále častěji směřovaných s ultramodernistickými prvky, prokazatelně hovoří o japonském původu. Avantgardistickým oděvním kreacím dodává nevídanou pečeť detailem - střihovým, barevným, zdobným. Všechny jsou poznatelně převzaty z japonských tradic, velmi často z oděvů venkovanů. Tajemství střihů vystupuje ze základu celkové konstrukce, do níž H. K. vnáší nejjemnější rafinovanosti detailů - často v po obě šikmo střižených vkládaných dílů, viditelně tvarovaných švy. Pracuje s přírodními materiály, které dává podle svých návrhů potiskovat. V její paletě najdeme mnoho rozmytých vodových odstínů, znovuobjevila krásu žakáru a vzor přepracovala po svém - do zvláštního reliéfního ornamentu. Je „vynálezkyní“ nového kimona.

Tradiční konstrukci zjednodušila,
odstranila složité ozdoby a detaily.
Uvedla první vlastní parfém,
navrhuje také šperky.

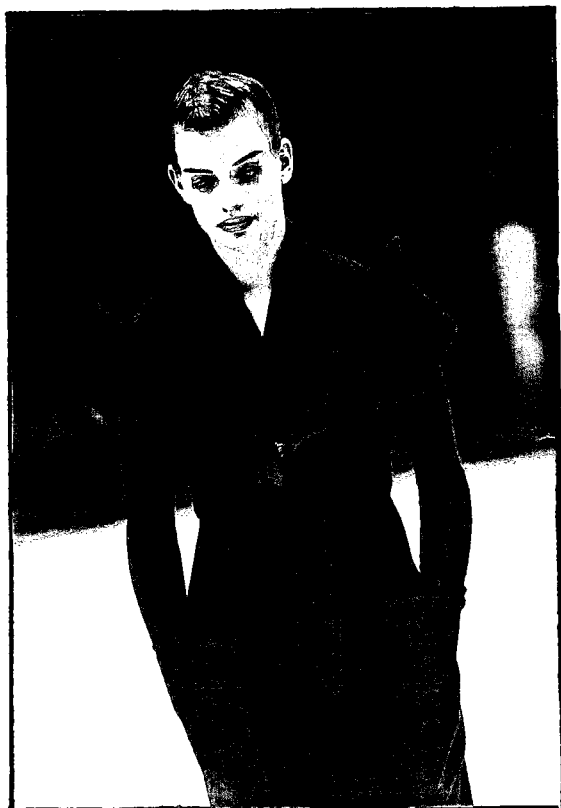
YOHJI YAMAMOTO (*1943, Jokohama)

Vydatně pomáhal otrást západní
módou. V oděvem volných tvarů
se tělo zcela ztrácelo. Maximálně
čistá linie harmonovala s materiály
chmurných barevností. Práce
připomínaly surrealistické hledání

analogií mezi lidským tělem a přírodními tvary. První
kolekci debutoval v r.1977 v Tokiu, o čtyři roky později
se představil v Paříži.

V kolekci jaro/léto
1983 předvedl
„šupácké plandavé“
modely, jeho styl,
jenž libovolně nechává
oděv nedokončený,
je pokládán za projev
ryzí japonské estetiky.
Pozdější práce založil
na západních tradicích,
vytěžil maximum z
možností, které poskytuje
2-rozměrná látka a
3-rozměrné tělo. Obdařen
nadáním ztvárňuje
myšlenky vlastní

technikou. Zvláštní pozornost věnuje siluetě a jako rozený řemeslník se při střihání nechává vést citem. Jeho tvorbou silně prostupují střihové i dekorativní prvky řasení, mačkání, variability proporcí.

REI KAWAKUBO (*1942)

Vytvářela asymetrické, nadměrně široké, hranaté, dlouhé oděvy v ponurých barvách. R. K., která se vyškola v Tokiu, se řídí japonskou estetikou, která

si podle tradice váží nepravidelnosti a nedokonalosti jako znaků života. Předvedla proděravělý pulovr jako krajkový. Roku 1997 K. dramaticky zpochybnila proporce těla tím, že je vypořádávala na „nejnemožnějších“ místech, čímž působila deformovaně, absurdně a nestvůrně, jako by byly modelky křivé. Oděvy první kolekce Kawakubo měly výhradně šedou, béžovou, ale především černou barvu. Tato návrhářka, která se rovněž obléká jen černě, vytvořila r.1989 poprvé barevné modely, vyvolalo to ve světě módy senzaci.

FUKURO ANDOVÁ (*1964)

V r.1991 přesídlila do Francie. Do r.1995 pracovala jako oděvní výtvarnice na volné noze. Svou tvorbu založila na nevšedním využití vyvazované batiky a šňůr spletených z látkových odstřížků. Předvádí oblečení, které není ani haute couture, ani pret-a-porter.

HANAE MORI (*1926)

Návrhářka M. H. tvořila podle nejčistších tradic haute couture a byla také jako první z východních návrhářů plným právem přijata do prestižní Komory pařížské couture.